

biskupija i Pićanština na jednome mjestu, iz pera istaknutih proučavatelja povijesti, umjetnosti i kulture istarskoga poluotoka, donosi pregršt novih saznanja te će ova monografija zasigurno biti korisna i široj čitateljskoj publici vezanoj za pićanski kraj i znanstvenicima koji se bave proučavanjem istarske problematike.

Lovorka Čoralić

Acta Histriae, vol. 20, br. 1–2, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Koper, 2012., 280 str.

Povijesno društvo za južno Primorje sa sjedištem u Kopru objavilo je u 2012. godini dvadeseti broj časopisa *Acta Histriae*. Publikacija sadrži 13 radova te rubriku »Ocjene« u kojoj se nalaze četiri recenzije.

Prvi rad u časopisu potpisuju Željko Cetina i Ante Teklić (»Bratovština Presvetog Sakramenta u Rovinju: od sredine XV. do početka XIX. stoljeća«, 1–24). U tekstu autori na temelju arhivske građe prikazuju djelovanje Bratovštine Presvetog Sakramenta u Rovinju od njezina osnutka do ukinuća 1807. godine. Prilog radu je prijepis bula o utemeljenju bratovštine i popis njezinih predstojnika – gaštalda. Zrinka Pešorda Vardić istražuje položaj žene u dubrovačkoj bratovštini svetoga Antuna u kasnome srednjem vijeku »*Gospođe i čuvarice*: O ženama iz dubrovačke bratovštine Svetog Antuna u kasnom srednjem vijeku« (25–48). Na osnovi matrikule i drugih izvora autorica analizira uključenost žena u djelovanje bratovštine, koja je osim religiozne udruge bila i staleška.

Hrvatsko-engleske veze u kasnome srednjem vijeku prikazuje Lovorka Čoralić u članku »Grobница bratovštine hrvatskih pomoraca u južnoj Engleskoj (kasni srednji vijek)« (49–62). U prvom dijelu prikazuje hrvatsko-engleske kulturne i političke veze, potom »mletačku vezu«, odnosno okolnosti dolaska hrvatskih pomoraca u Southampton, te grobnicu u North Stonehamu kao svjedočanstvo hrvatske prisutnosti. Vesna Kamin Kajfež razlaže aktivnosti bratovštine sv. Rešnjega telesa oko naručivanja opreme za župnu crkvu sv. Jurja u Piranu u ranome novom vijeku (»Štiri pomembnejša naročila piranske bratovščine Sv. Rešnjega telesa v 17. in v začetku 18. stoletja«, 63–80).

Doprinos istraživanju ekonomske povijesti dala je Ines Beguš člankom »Računovodska knjiga bratovščine Sv. Roka iz Landarja: prispevek k ekonomski zgodovini Nadiških dolin v 18. stoletju« (81–106) u kojem analizira računovodstvo bratovštine sv. Roka iz Landarja.

U nastavku časopisa Marta Verginella ukazuje na historiografsko korištenje usmenog svjedočanstva od antike do modernog vremena te upozorava na često nekritično i politički manipulativno korištenje usmenih izvora koje se u Sloveniji sve češće koristi kao sredstvo javnog obavještanja (»Zgodovinopisna in politična raba pričevalca«, 107–120). Problematikom usmene povijesti i tehnikom intervjua koja se u njoj koristi bavi se Marko Klavora u članku »Intervju in ustna zgodovina: pričevanje ali pripoved?« (121–136). Kaja Širok nastoji dati bolji uvid u ulogu individualnih sjećanja u procesu oblikovanja kolektivnih slika prošlosti prilogom »Kolektivni spomin, pričevalec in zgodovina: diskurzivne konstrukcije preteklosti« (137–150).

Slijede dva rada na talijanskom jeziku. Prvi je »Le fonti orali sulla frontiera italo-slovena: preposte per una ricerca sulle identità dei confini e sui confini fra le identità« (151–174) Alessandra Cattunara. Autor pokušava utvrditi što je život na slovensko-talijanskoj granici značio različitim pojedincima, a naglasak stavlja na sjećanje koje je podijelio na tri komponente – individualno, kolektivno i javno sjećanje. Drugi je rad Ane Bukvić »Le relazioni italo-croate: (ri)costruzione dell'immaginario culturale in *Zora Dalmatinska* (1844 – 1849)« (175–188) u kojem autorica rekonstruira kulturne slike u kontekstu hrvatsko-talijanskih odnosa u časopisu *Zora Dalmatinska* u razdoblju od 1844. do 1849. godine.

Slovensko-talijanske i hrvatsko-talijanske odnose raščlanjuje Štefan Čok na temelju pisanja tršćanskih novina u razdoblju od završetka Austro-pruskog rata 1866. godine do potpisa Trojnog saveza 1882. godine u prilogu »Slovensko-italijanski in hrvaško-italijanski odnosi preko poročanja tržaških časopisov 1866–1882« (189–212).

Meta Remec člankom »*Viva* ali *Živijo!*? Slovensko in italijansko časopisje o mednacionalnih konfliktih v Istri v letih 1896 in 1897« (213–232) obrađuje pristrano izvještavanje slovenske i talijanske periodike o međunacionalnim napetostima u Istri krajem 19. stoljeća. Slika događaja koju prikazuju huškački, pristrani nacionalistički časopisi nije vjerodostojna, ali može poslužiti u stvaranju općeg dojma ozračja u društvu toga vremena.

Naposljetku, u završnome članku, Barbara Riman predstavlja djelovanje različitih hrvatsko-slovenskih društva u Pazinu koja su očuvala hrvatski i slovenski kulturni identitet na području cijeloga Istarskog poluotoka (»Delovanje slovensko-hrvaških društva v Pazinu«, 233–254).

Ovogodišnji broj *Acta Histriae* zaključen je četirima recenzijama relevantne povijesne literature (dvije monografije, knjiga i atlas).

Ana Biočić

Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, sv. 30, HAZU, Zagreb, 2012., 505 str.

Trideseti broj *Zbornika Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu* sadrži trinaest izvornih znanstvenih radova i jedno prethodno priopćenje iz područja političke, gospodarske, društvene, demografske, lingvističke povijesti, nastavak objavljivanja regesta isprava koje se čuvaju u Arhivu HAZU te znatan broj prikaza i recenzija.

Tomáš Gábriš u prvom radu zbornika »Sudska i izvansudska praksa u rješavanju sukoba u Ugarskoj u 13. stoljeću« (1-30) obrađuje problematiku razrješavanja sporova u vrijeme Arpadovića u Ugarskoj. Autor ističe kako je postojala sudska opcija rješavanja sukoba ali i mogućnost korištenja službe arbitara ili medijatora. Zaključuje na osnovi isparava kako se težilo prijateljskom rješavanju sporova pomoću medijatora, ali je u izvorima ostala dosta nejasna prava uloga i mjesto arbitraže. Slijedi rad »Plemići, predijalci i *iobagiones castr* Rovišća u 13. i 14. stoljeću« (31-55) u kojem Gábor Szeberényi raspravlja o povijesti